

ŠKOLA U BUDROVCIMA

Od pučke do poduzetničke škole

Mato Katalenić, prof.

Budrovci, 2017.

*Djeci pako neka bude ova škola sveto mjesto i neka ju kao što dosad marljivo polaze, te neka hrle u nju ko što hrle pčele u svoju košnicu, a učitelj pako neka ustraje u svom teškom i mukotrpnom, ali dičnom zvanju.
U to ime kličem; „Pomoz Bog“!*

Milan pl. Krcivoj, učitelj
Spomenica škole, šk.god. 1890./91.

UVOD

Osnovna škola Budrovci osnovana je daleke 1847. g.

Tijekom svojeg postojanja prošla je put od vjerojatnog statusa niže osnovne škole, pri osnutku, do suvremene poduzetničke škole; od težnje za osnovnim obrazovanjem seoskog puka do moderne škole 21. stoljeća čije djelovanje nadilazi okvire školske zgrade i lokalne zajednice.

Njena je povijest svojim dijelom velika nepoznanica. Razlog tomu je tek djelomično sačuvana ili dijelom oskudno vođena školska dokumentacija.

PRVA DESETLJEĆA DJELOVANJA

Djelovanje škole od osnutka 1847. g. do opće modernizacije sredinom 1870-ih zbog nedostatka izvora nedovoljno je poznato.

Na temelju seoske sredine kao mjesta osnutka škole, manjeg broja učenika kao i djelovanja samo jednog učitelja može se pretpostaviti kako je djelovala kao niža osnovna škola s dvogodišnjim obrazovanjem koja je u praksi, prema potrebi, mogla obuhvatiti i širi nastavni program predviđen za više četverogodišnje obrazovanje.

Nastava se održavala u starijoj seoskoj kući koja je svojom veličinom i namjenom zasigurno bila neadekvatna.

OD SUTONA 19. ST. DO KONCA PRVOG SVJETSKOG RATA

Odjek modernizacije školstva u 1870-im i 1880-im u Budrovcima najvidljiviji je bio u gradnji prve jednorazredne školske zgrade sa stanom za učitelja na današnjoj adresi Gupčev trg 2., završenoj 1890. g.

Sukladno prosvjetnim zakonima iz posljednjeg kvartala 19. st. škola je djelovala kao niža pučka škola u četverogodišnjem trajanju uz mogućnost pohađanja opetovnice. Četvrti razred imao je dva godišta što je obrazovanje u praksi pretvaralo u petogodišnje.

Na kraju svakog polugodišta održavali su se javni ispiti iz kojih su učenici ocjenjivani (klasificirani) ocjenama 3. red, 2. red, 1. red i 1. red s odlikom.

Nastavu je uz katehetu i dalje održavao samo jedan učitelj.

Škola je posjedovala vlastiti voćnjak i pčelinjak.

KROZ MEĐURATNO RAZDOBLJE I DRUGI SVJETSKI RAT

Odgojno-obrazovna djelatnost u međuratnom razdoblju

Prema zakonu iz 1929. g. koji je propisao osmogodišnje osnovnoškolsko obrazovanje, u Budrovcima se u šk. god. 1930./31. obrazovanje produljilo na šestogodišnje, a nedostatak i nepotpunost izvora otvaraju pitanje kontinuiteta takvog obrazovanja do promjena u jeku Drugog svjetskog rata, budući da oni sačuvani potvrđuju postojanje samo četverogodišnjeg obrazovanja koje se održalo sve do šk. god. 1942./43.

Od šk. god. 1933./34. učenici i učenice u razrednim imenicima evidentirani su odvojeno prema spolu te su tako bili i raspoređeni po sjedenju u učionici.

Nastava se odvijala u dvije smjene pri čemu su je zajedno polazili učenici prvog i drugog, odnosno trećeg i četvrtog razreda.

Uz postojeću školsku zgradu zbog nedostatka prostora za nastavne potrebe korištena je i seoska kuća na današnjoj adresi Stanka Lehote 7, koja je 1930. g. uništena uslijed jakog nevremena.

Neizvjesnost Drugog svjetskog rata

Kapitulacijom Kraljevine Jugoslavije u Drugom svjetskom ratu, u travnju 1941. g. i nastankom Nezavisne Države Hrvatske započelo je četverogodišnje razdoblje u kojem je škola djelovala kao pučka šestogodišnja škola u sklopu koje je postojao i pripremački razred.

Kao i u prethodnim razdobljima, nastava je ponekad prekidana zbog bolesti poput dizenterije ili šarlaha, a i dalje je postojao problem nepohađanja nastave dijela učenika zbog bolesti, udaljenosti kuće od škole ili pak sudjelovanja u radovima na polju.

Nakon punih sedam desetljeća djelovanja jednog učitelja u školi, od šk. god. 1918./19. nastavu su u pravilu održavala dva učitelja.

U SOCIJALISTIČKJ JUGOSLAVIJI

Odgojno-obrazovna djelatnost u razdoblju sedmogodišnjeg obrazovanja

U razdoblju propisanog sedmogodišnjeg osnovnoškolskog obrazovanja, neposredno nakon Drugog svjetskog rata pa sve do 1958. g., u Budrovcima je ono i dalje bilo uglavnom četverogodišnje, uz izuzetno pojavljivanje sedmogodišnjeg evidentiranog u šk. god. 1948./49. i 1949./50. Razlog nekontinuiranom održavanju sedmogodišnjeg obrazovanja ponajprije je nepostojanje dovoljno prostora za održavanje nastave koja se i dalje izvodila u staroj školskoj zgradi, a dijelom i u zgradi Općine koja se nalazila na mjestu zgrade današnjeg Društvenog i vatrogasnog doma.

Za opetovnicu se navodi kako je djelovala do 1955. g.

Od šk. god. 1949./50. učenici i učenice se u razrednim imenicima više nisu odvajali prema spolu dok je i dalje postojao problem nepohađanja škole dijela učenika i to ponajprije u višim razredima.

Broj učitelja od sredine 20. st. povećavao se s dotadašnja dva na pet potkraj sedmogodišnjeg obrazovanja.

Od šk. god. 1956./57. u školi je djelovala i školska zadruga.

S ciljem opismenjavanja mještana bili su organizirani i tzv. analfabetski tečajevi kao i tečajevi za podučavanje mladeži.

Nova školska zgrada i materijalni problemi

Izgradnja nove školske zgrade na današnjoj adresi Gupčev trg 8 započela je 1954. g. te iako je bila nedovršena u njoj se nastava održavala od šk. god. 1956./57.

U usporedbi s prijašnjom bila je neusporedivo prikladnija za izvođenje nastave, ali se problem njene nedovršenosti svojim negativnim posljedicama odražavao na rad škole sljedećih gotovo pola stoljeća.

Utjecaji ideologije

Obilježja djelovanja škole u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata nužno su bila i opća politička, društvena i gospodarska obilježja socijalizma kao naslijeđa antifašizma. Tako je ona, uz obilježavanja raznih ideoloških spomendana, od 1961. g. nosila ime lokalnog antifašiste *Stanka Lehote*, a Dan škole obilježavala 17. travnja na spomen oslobođanja sela od fašističke vlasti 1945. g., odnosno od 1978. g. 10. svibnja na dan Lehotina rođenja. Tom su prigodom polagani vijenci ispred Lehotine kuće i na lokalnom partizanskom groblju.

Proizvodni rad škole kao i društveno koristan rad aktivnosti su kojima je škola pridavala veliki značaj budući da je od njega imala i materijalnu korist. Proizvodni rad uglavnom je bio vezan uz školsku zadrugu ratarskog smjera koja je djelovala na školskoj zemlji, kao i školsku trgovinu. U sklopu društveno korisnog rada učenici su, kao omladinska organizacija, često po nekoliko dana u godini sudjelovali u radnim akcijama branja paprike, rajčice, kukuruza i sirka na zemljištima individualnih poljoprivrednih proizvođača ili posjedima Poljoprivredno-industrijskog kombinata (PIK) Đakovo. Dobivena materijalna sredstva najčešće su korištena za nabavku potrebnih nastavnih sredstava i pomagala kao i financiranje učeničkih izleta i ekskurzija.

1976. g. učenici su sudjelovali u izvođenju dijela zemljanih radova na izradi asfaltne ceste prema Đakovu.

Odgovno-obrazovna djelatnost osmogodišnje škole

Osmogodišnje obrazovanje propisano zakonom iz 1958. g. u Budrovcima je uvedeno u šk. god. 1959./60.

Nastava je i dalje bila dvosmjenska pri čemu su učenici predmetne nastave istu pohađali u jutarnjoj, a oni razredne nastave u poslijepodnevnoj smjeni. Od svakog razreda postojao je po jedan razredni odjel, izuzev u šk. god. 1978./79. kada je dotadašnji četvrti razred podijeljen na dva peta razreda. Zbog nedovoljnog broja djece ponekad je dolazilo do spajanja sedmog i osmog razreda u jedan kombinirani odjel kao što je to bio slučaj tijekom šk. god. 1962./63. i 1963./64.

Tijekom 1960-ih i 1970-ih učenici su često s navršениh petnaest godina starosti prekidali školovanje neovisno o njihovoj fazi jer više nisu bili njihovi zakonski obveznici.

Uz obvezne, učenicima su se nudile i različite izvannastavne aktivnosti poput dramske i literarne sekcije, sportskog društva, zadruga s foto-sekcijom, pomlatka Crvenog križa, a tijekom 1970-ih i uređivanje prvog školskog lista *Poruke*.

Dugogodišnjim radom i uspjesima posebno su se istaknuli *Mladi čuvari prirode* čiji je školski ogranak *Slavuj* osnovan 1974. g. kao jedan od prvih u Hrvatskoj.

Učiteljski je kadar u razdoblju od šk. god. 1958./59. do 1990./91. često bio brojčano nedovoljno ili nestručno zastupljen te se vrlo često izmjenjivao i to ponajprije u predmetnoj nastavi. Osim nedostatka kadra istaknuti uzrok tomu bilo je i spomenuto smanjenje broja učenika.

Osim obveznog osnovnoškolskog obrazovanja djece od 7 do 15 godina, u školi je od početka 1977. g. djelovala i *Mala škola*. U istoj je školskoj godini bila organizirana i večernja škola za obrazovanje odraslih koji nisu imali završenu osnovnu školu.

Nakratko je potkraj 1961. g. unutar škole djelovala i seoska čitaonica i knjižnica kojoj je ubrzo ukinuto pravo na korištenje jedne školske prostorije.

KROZ ČETVRT STOLJEĆA HRVATSKE SAMOSTALNOSTI

Uloga u Domovinskom ratu

Posljedice općih demokratskih promjena potkraj 1980-ih, kao i legitimnog, obrambenog i oslobodilačkog Domovinskog rata, u velikoj su se mjeri odrazile i na svakodnevni život i rad škole. Tako je šk. god. 1991./92. započela tek 8. siječnja 1992. g. te je trajala do sredine srpnja iste godine. Isti razlozi značajno su utjecali i na broj učenika u školi i to ponajprije u drugom obrazovnom razdoblju spomenute šk. god. 1991./92. kada su nastavu pohađali i učenici škola iz obližnjih Đurđanaca i Starih Mikanovaca te nekolicina prognanika i izbjeglica iz ratom zahvaćenih obližnjih slavonskih i srijemskih područja.

Škola se od 23. studenog 1992. g. službeno prestala nazivati imenom Stanka Lehote te je preimenovana u *Osnovna škola Budrovci*.

Tijekom Domovinskog rata živote su za slobodnu i neovisnu Hrvatsku kao vojne žrtve položili bivši učenici Mijo Mržljak (rođ. 1964. g.) i Josip Vagner (rođ. 1964. g.) te Sanja Sokolović (rođ. Ručević, 1965. g.) kao civilna žrtva.

Adaptacija i dogradnja školske zgrade

Kako je školska zgrada, unatoč brojnim radnim akcijama djelatnika škole i mještana na sanaciji, i dalje bila u izrazito lošem stanju te kao takva neprikladna za izvođenje nastave bilo je nužno prići izgradnji ili nadogradnji škole. Radovi na adaptaciji i dogradnji započeli su početkom prosinca 2001. g., a nastava je u novom školskom objektu započela 1. rujna 2003. g. Tijekom trajanja izvođenja radova nastava je bila izmještena prvotno u prostorije mjesnog nogometnog kluba Slavonija, a zatim mjesnog DVD-a.

Odgojno-obrazovna djelatnost

Od otvorenja obnovljene školske zgrade redovna i dio izborne nastave izvode se u jednoj, jutarnjoj smjeni u osam klasičnih i tri specijalizirane učionice s popratnim kabinetima te velikoj i maloj sportskoj dvorani. Svaka od navedenih učionica opremljena je računalom, LCD projektorom i klima uređajem. Specijalizirane učionice informatike, likovne i tehničke kulture kao i prostor programa predškole koji se u organizaciji Gradskog vrtića Đakovo provodi u prostorima škole, nalaze se u potkrovlju školske zgrade te su u funkciji od 2013. (informatika i tehnička kultura) odnosno 2017. g. (likovna kultura, predškola).

Do šk. god. 2016./17. obvezan predmet strani jezik bio je njemački dok je engleski jezik bio u statusu izbornog predmeta za učenike od 4. do 8. razreda. Od navedene šk. god. kao obvezan predmet strani jezik za nove generacije učenika od 1. razreda uveden je engleski dok je njemački jezik dobio status izbornog predmeta.

Ocjene su se do šk. god. 2014./15. zaključivale na kraju oba polugodišta, a od tada samo na kraju nastavne godine.

Učenicima i djelatnicima škole na raspolaganju je i školska knjižnica s knjižnim fondom od oko 4000 svezaka.

Upisno područje škole uz Budrovce obuhvaćalo je i Budrovačke vinograde, a od šk. god. 1994./95. i sela Đurđance i Arduševac.

PODRUČNA ŠKOLA ĐURĐANCI

Priključenje područnog razrednog odjela Đurđanci školi u Budrovcima, u statusu područne škole, dogodilo se u ljeto 1994. g. kada je izdvojen iz OŠ Josipa Kozarca Semeljci.

Nastava se izvodi u jednoj smjeni u školskoj zgradi s dvije učionice.

Zbog materijalnih uvjeta, u vidu broja učionica kao i malog broja učenika, nastava je organizirana samo kao razredna te se u cijelom razdoblju od pripajanja odvijala u kombiniranim razrednim odjeljenjima. U posljednjih nekoliko školskih godina kombinaciju su činili prvi i treći te drugi i četvrti razred.

Zanimljivost je da učenici nakon završetka četvrtog razreda nisu obrazovanje nastavljali u matičnoj školi u Budrovcima već u Osnovnoj školi Stjepana Cvrkovića Stari Mikanovci. Prvi učenici iz područne škole matičnu su, u predmetnoj nastavi, počeli pohađati tek od šk. god. 2015./2016.

SUVREMENA PODUZETNIČKA ŠKOLA

Osim primarne svrhe i načina djelovanja Osnovna škola Budrovci svakodnevno se nastoji profilirati i kao poduzetnička škola koja vlastitim poduzetničkim aktivnostima učenicima omogućava usmjeravanje u odabiru životnog poziva, a djelatnicima osobnu i stručnu nadogradnju kao i osjećaj zadovoljstva u slučaju životnog uspjeha njihovih učenika.

Projekt „Učenje za poduzetništvo“

Prekretnicu u djelovanju škole kao poduzetničke označila je šk. god. 2014./15. kada je, kao jedna od šesnaest odgojno-obrazovnih ustanova u Republici Hrvatskoj i oko 130 u zemljama jugoistočne Europe, postala sudionik međunarodnog projekta *Učenje za poduzetništvo*.

Projekt se provodio u organizaciji Regionalnog centra za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe (SEECEL) i to u području ISCED 2 (razina viših razreda osnovne škole - predmetna nastava). Njegov cilj bio je razvijanje svijesti o poduzetništvu i provođenju učenja o poduzetništvu na razini osnovnih znanja i vještina.

Ostvarenjem ishoda sudjelovanja u prvoj dvogodišnjoj fazi projekta, škola je u listopadu 2016. g. stekla status europske poduzetničke škole.

Poduzetničke radionice

Najistaknutiji dio poduzetničkog djelovanja škole zasigurno su bile vlastite poduzetničke aktivnosti učenika i djelatnika koje su se ostvarivale ponajprije unutar brojnih radionica kroz redovnu i dodatnu nastavu te izvannastavne aktivnosti, odnosno obilježavanje prigodnih dana poput Globalnog tjedna poduzetništva, Poduzetničkih dana, Dana planeta Zemlje, Dana zahvale za plodove zemlje i sl.

Od spomenutih aktivnosti kontinuiranim djelovanjem Kluba mladih tehničara i tradicionalnim sudjelovanjem u manifestaciji tehničkog stvaralaštva *Danas mali, sutra veliki majstor*, odnosno na izložbeno-prodajnom sajmu edukativnog karaktera *Đakovo expo - Zlatne ruke*, istaknula se tehnička radionica, kao i interni školski natječaj za uređenje triju školskih atrija na temelju kojeg je središnji atrij uređen u stilu tradicionalnog slavonskog dvorišta kojim dominira krušna peć, a jedan od bočnih atrija prenamijenjen u školski vrt i rasadnik.

Materijalni produkti svih školskih poduzetničkih radionica, nastali kao rezultat poduzetničkog razmišljanja i djelovanja učenika i njihovih mentora učitelja, predstavljani su na školskim jesenskim i proljetnim sajmovima.

Likovna kolonija BuLiK

Od 2015. g. u školi se tradicionalno održavao *BuLiK*, budrovačka likovna kolonija, koja je okupljala brojne akademske slikare i slikare amatere te zainteresirane bivše učenike škole. Umjetnička su djela nastala prilikom održanih triju kolonija predstavljana na prodajnim izložbama u sklopu mjesne folklorne manifestacije *U Budrovci, na Nedilju bilu*, održavane u maloj dvorani lokalnog Društvenog doma.

Vukovaru divni

Edukativnim i domoljubnim karakterom u djelovanju škole istaknulo se obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara u Domovinskom ratu. Uz brojna predavanja i izložbe javnoga karaktera te oslikavanje vanjskog školskog zida motivom vukovarskog vodotornja, od šk. god. 2016./17. dobilo je i poduzetničko-humanitaran karakter organizacijom manifestacije *Vukovaru divni* u Domu kulture u Đakovu. Prihod od koncerta domoljubnih pjesama u izvedbi osam školskih mješovitih pjevačkih zborova i tamburaških sastava, kao i prodajnih izložbi likovnih i tehničkih radova učenika bio je namijenjen konzerviranju vukovarskog vodotornja.

Školski list i web stranica

Sve aktivnosti škole u posljednjih dvadesetak godina osim u Spomenici zabilježene su i u školskom listu *BUD* koji je u tiskanom izdanju uglavnom kontinuirano izlazio od 1996. do 2014. g. Nakon četrnaest tiskanih brojeva, 2015. g. list je objavljen u digitalnom izdanju te se od tada ne objavljuje zbog nedostatka materijalnih sredstava, ali ponajprije zbog izvješćivanja o radu škole na školskoj web stranici (www.os-budrovci.skole.hr) koja se uređuje od 2008. g.

U šk. god. 2016./17. pokrenuta je izrada e-Spomenice škole, Godišnjaka generacija učenika osmog razreda kao i digitalna baza podataka učenika i djelatnika evidentiranih u sačuvanim školskim arhivskim izvorima od šk. god. 1892./93. do 2016./17. Nadogradnja je to informatizacije djelovanja škole koja je šk. god. 2016./17. započeta uvođenjem e-Dnevnika.

OSVRT NA GENERACIJE UČENIKA KROZ POVIJEST

Zbog nedostatka, nepotpunosti ili nedosljednosti izvora nemoguće je utvrditi točan broj učenika koji su školu pohađali od osnutka pa do kraja šk. god. 2016./17.

Kretanje broja učenika od šk. god. 1875./76. do 2016./17.